Proslava obnove franjevačkoga samostana

Rođenja B. D. Marije na Lopudu

Fra Josip Sopta

U večernjim satima 6. srpnja 2018. konačno slavimo završetak radova na franjevačkom samostana na Lopudu. Prilazimo poznatim putem čudesnom ulazu u predvorje samostana. Nedavno su prema staroj fotografiji uklonjeni veliki čempresi a posađena murve. Samostan se s mora puno bolje vidi. Ispod svježe posađenih stabala velikih murvi posijana zeleni se trava.

Posvuda svijet, uglavnom strani. Vrata crkve su pritvorena a skele na zvoniku pokazuje da je srce samostan još u obnovi.

Na ulazu Anđeo iz Poljske 17. st., Tonči Plazibat/HANZA Media

Strogi protokol nas vodi kroz samostan u tvrđavu. Gospodin Zdenko Jereb, predsjednik „Arcus Dalmacija“ vodi posebnu brigu. Moji pratitelji Tomo i Miho su negdje zaostali. Tamo je u tijeku panel diskusija. Stotinjak ljudi sijedi okolo i na travi. Tema je Povratak moru popraćeni i moderna umjetnost. Ovim povodom otvorena je izložba Umjetničkoj galeriji Dubrovnik 4. 7.
Svi govore engleski. Vruće je. Ja sam u habitu, pokazujući time franjevačku prisutnost i identitet samostana. Iako smo u franjevačkom samostanu u očima mnogim vidim neko čuđenje. Ipak smo u franjevačkom samostanu. Srdačna dobrodošlica Franceske von Habsburg i pohvale. A meni srce gori od ushićenja. U kratkoj pauzi razgledam zdanje.
Gotovo mi naviru suze dok gledam sve to obnovljeno. Gdje su stari fratri da sve ovo vide? Fra Bonifacije Drakolica,+(1581) najznačajniji franjevac s Lopuda, koji je već za života u ovoj crkvi sebi podigao grob. Fra Toma Ostojić, fra Donat i drugi zaslužni lopudski franjevci. Nikada samostan nije bio tako lijep. Ni kada je 1580. u samostanu boli čak sedam fratara a na Lopudu 700 obitelji, dakle preko 3000 ljudi. Okoliš je tako uređen da je sve teško opisati. Kameni zidovi skrivaju ono šte je nekada bilo ruševina. Svuda uokolo ukrasno i ljekovito bilje. Na velikoj poljani ispod kojeg su veliki rezervoar kanalizacije ponovo trava. Tamo su fratri sadili krumpir, kupus i uzgajali masline.

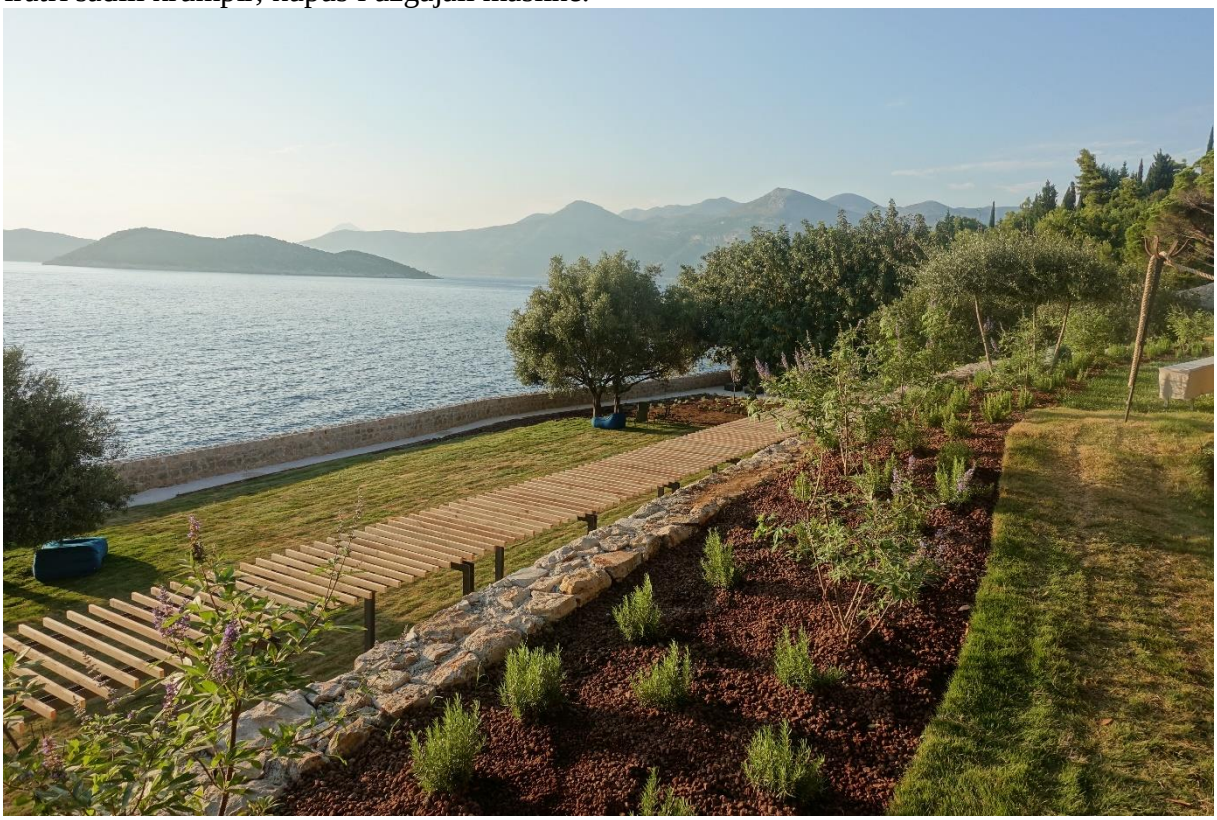

A tek unutrašnjost. Klaustar je minimalistički obnove kao i okolne prostorije. Novim pločama je popločan klaustar. Ne primjećuju se novi zahvati. Kao da se vrijeme zastavilo. Lijevo je blagovaonica i kuhinja. Tu će biti izložbeni prostri. Sačuvano je nekoliko fresaka i crteža. Pod je ciglenih pločica. Vješto su skriveni su klimatski uređaji. Zidove su „na kačicu“ žbukali restauratori. To je potrajalo i koštalo.
Samostanski popret (pušnica) je obnovljen u starom stilu zajedeno s krušnom peći. i Svi drugi prostori. Na katu su privatne sobe. Sve je uređeno po starim mjerama ali na moderan način. Čudesno su uspjeli ujediniti staro i nov. Impozantne hrastove gredi i stropovi su ručno

istesani. Kao da su barem 200 godina stari. Prozori od ariša se dobro nose s blizinom mora i soli.
Kao kuriozum sačuvan je fratarski zahod, prema nekima najstariji na Mediteranu, možda iz samih početaka samostana. Četiri kabine jedna uz drugu svjedoče o neusiljenom obavljanju nuždi ali i izvanrednom higijenskom rješenju. U čemi sve fratri nisu prednjačili?

Vraćamo se ponovo u tvrđavu. nakon nadvojvotkinje Franceske govorila je u ime Ministarstva Kulture Žana Baća. Kao zadnji je nastupio autor ovih redaka. U kratkom govoru izrazio sam zahvalnost Bogu i ljudima za obnovu, naglašavajući da samostan nije obnovljen dok njegovo srce, crkva i zvonik se ne obnove . Pozvao sam sve da nastave radom na obnovi i pomognu završetku.
Uslijedio je kratki blagoslov. Svi su došli ispred bine držeći se za ruke. Kako je tu bilo ljudi iz svih europskih i mnogih drugih zemalja blagoslov sam izrekao na latinskom jeziku. Poslije

sam s pratnjom poškropio samostanske prostore.

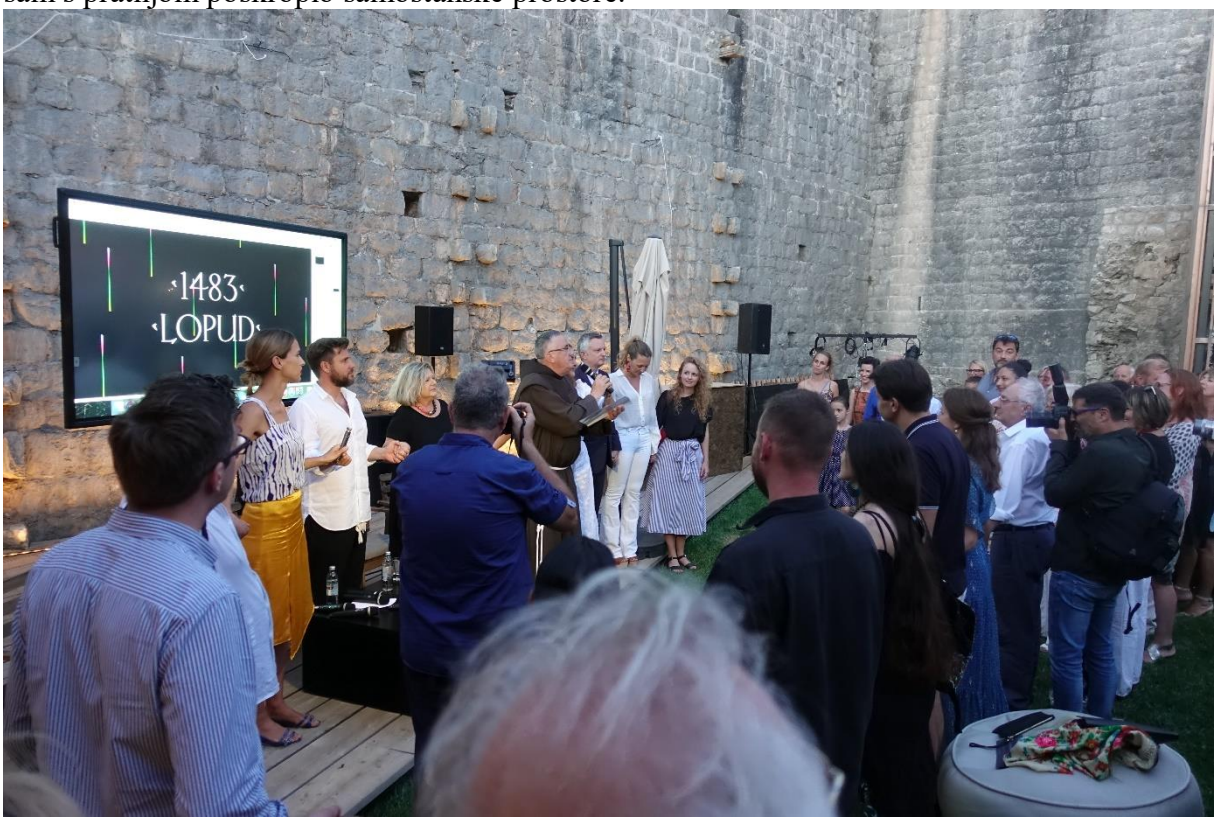

Bilo j e lijepo vidjeti Lopuđane kako su se u velikom broj i neskriven znatiželjom okupili. Nakon dva desetljeća su mogli obići prostre ali ovaj put ne kao ruševine nego izvanredno uređene.

Pitaju me jesam li zadovoljan i kada će crkva biti opet otvorena. Ja mislim na Fra Marija Šikića koji je posebnim žarom pratio sve moje napore. On se danas s nama raduje u nebu.

Obnova samostana na Lopud do 2018.

Trebalo je proći 200 godina od kada su zadnji put imenovani fratri za Franjevački samostan na Lopudu. Fra Anastazije Albertini i brat laik fra Miho nisu ni slutili da su posljednji stalni stanovnici. Poslije njih su imenovani upravitelji. Tako je fra Bonaventura Lopin 1839. u ime Dubrovačke provincije sklopio ugovor za iznajmljivanje crkve za župne potrebe.

Posljednji fratar s Lopuda, znameniti fra Urban Talija, je nastojao dati samostanu neki smisao. Mislilo se iznajmiti ga za školu, lječilište, dom za stare ili jednostavno prodati. Ništa od toga se nije ostvarilo. Samostan je propadao. Poslije Drugoga svjetskog rata doznajemo iz izvještaja Lukše Beritić o propadaju samostana. Netko je držao kokoši ili se na sve druge načine profaniralo ovo prelijepo zdanje. Jedino su se crkve i zvonike za najnužnije održavali.

Poslije Domovinskoga rata i uspostave nove Hrvatske moglo se ozbiljnije prići obnovi. Godine 1993. na inicijativu Lopuđana na čelu s i Ing. Mladenom Frkom te uz svesrdni podršku gvardijan Male braće, autora ovih redaka, učinjene su neki obnoviteljski koraci. Svečanom proslavom 24. 6. 1993. obilježen je završetak učinjenih radova.

Više institucija i pojedinaca j e pokazivalo interes za najam ili kupnju samostana: poznati Androniko Lukšić, obitelj Feuring iz Mainza, neke institucije iz Europske unije. Najkonkretnija je bila Francesca von Habsburg i njena obitelj, uz podršku Otta von Habsburg. Nakon dužih pregovora sklopljen je ugovor o

zakupu.

Prvi dogovor s obitelji Von Habsburg - Brsečine, put za Lopud
Francesac, Karl otto Rudolf. foto Sopta

Evo glavni točki toga ugovora:
Provincijalat provincije Sv. Jeronima, 23000 Zadar, Trg Sv. Frane 1,i Samostan Sv. Frana u Dubrovniku, Na stradunu, Plaza 2, kao zakupodavci,
Nadvojvotkinja Francesca von Habsburg-Lothringen,
i
Nadvojvoda Karl von Habsburg-Lothringen,
10000 Zagreb, Trg Jurja Strossmayera 10, kao zakupci
dana 13. prosinca 1998. godine u Splitu zaključuju ovaj
UGOVOR O ZAKUPU
Članak 4.
Ovim ugovorom zakup predmetnog kompleksa nekretnina, opisanog u čl.1. ovog ugovora, zasniva se na određeno vrijeme, odnosno na fiksni rok od 99 godina.
Članak 10.
Zakupnici će predmetne nekretnine koristiti za privatne svrhe, kao i za priređivanje javnih događanja, (znanstveni seminari, kulturne priredbe, okupljanja sa političkim, religioznim i drugim temama).
Nakon obnove samostana zakupnici su dužni franjevcima određenu svotu u ime zakupa.
Ugovor su potpisali u ime franjevaca Robert (Bernardin) Škunca, provincijal, Vojko (Mario) Šikić, gvardijan Male braće te
Francesca von Habsburg, Lothringen i Karl von Habsburg, zakupci.

Dvadesetogodišnja obnova

Od tad započinje razdoblje obnove samostana. Valja odmah reći da Crkva i zvonik nisu predmet ugovora o zakupu ta su ostavljeni franjevcima na brigu i obnovu. Koliko je dugačak i težak bio put ovdje je teško prepričati. Postavljeni su visoki zahtjeva za obnovu vjernu povijesti ovoga samostana. Niz stručnjaka svih profila je sudjelovao u realizaciji.

S naše franjevačke strane nastojali smo pomoći da sve teče u najboljem redu. Godine 2013. imenovan je fra Josip Sopta, delegatom provincije za praćenje i provedbu ugovora te svih pitanja vezanih uz samostan. Nekoliko paketa s dokumentacijom o obnovi već su pohranjeni u Maloj braći.

Obnova crkve i
zvonika

Osobito je bolno bilo pitanje crkve i zvonika koji su tražili obnovu a nisu bili obuhvaćeni ugovorom o zakupu. Franjevci su iznajmili još jedan preostali prostor u samostanu navedenim zakupcima. Od toga novca je obnovljen krov crkve, fugirani zidovi te brojna statička učvršćenja. Izrađen je drveni strop i i novi prozori od ariša.
Franjevačka provincija je dodatno doplatila za radove te župa Lopud za prozore. Brojni drugi radovi osobito projektna dokumentacija su također su učinjeni. Osobitu pozornost smo posvetili umjetnički djelima u crkvi. Već ranije su obnavljani su vrijedni oltari i slike u crkvi. Posebna briga su danas drvene korska sjedala iz 15 st. Mi smo ih dali fumigirati i zaštitili. Stručnjaci iz Koelna rada projekt obnove.
Obnova ponutrice crkve je također u tijeku izrađena su potreban konzervatorska istraživanja zidova. Uz obnovu elektroinstalacija i kamene plastike potrebni su i brojni drugi radovi.
Za taj dio nemamo potrebna sredstva. Zato nestrpljivim Lopuđanima koji žele da se crkve otvori za slavlja svete mise možemo odgovoriti da sve zavisi od pronalaženja novac za ovu obnovu. Molimo sve koji mogu da pomognu.
Obnova zvonika
U tijeku su radovi na obnovi zvonika. Zvonik je bilo nužno obnoviti zbog ozbiljnih statičkih problema na plaštu zida i stupovima. Također je učinjen projekt elektroinstalacije i osvjetljenja i gromobrana. Na zvoniku su u i tri prekrasna zvona iz 16. stoljeća. Sredstva za obnovu zvonika su djelom financirana od Društva prijatelja Dubrovačkih starina a djelom od darovatelja koji ne žele da ga imenujemo.
Zvonika, je već fugiran i u tijeku j e injektiranje zidova. Potom predstoji učvršćenje kupole okomita bušenja i drugi radovi.